

ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ว่าด้วย วิธีการดำเนินงานของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์
สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู
พ.ศ. ๒๕๔๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.
๒๕๔๖ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ว่าด้วย วิธีการดำเนินงานของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนา
และฟื้นฟู พ.ศ. ๒๕๔๗”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใดที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่ง
ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“เด็ก” หมายความว่า เด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์
สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู

“ผู้ปกครองสวัสดิภาพ” หมายความว่า ผู้ปกครองสวัสดิภาพสถานแรกรับผู้ปกครองสวัสดิภาพสถานสงเคราะห์ ผู้ปกครองสวัสดิภาพสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และผู้ปกครองสวัสดิภาพสถานพัฒนาและฟื้นฟู

“ผู้ปฏิบัติงาน” หมายความว่า บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในสถานแรกรับสถานสงเคราะห์สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู

ข้อ ๕ การจัดบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี กำหนดได้ตามแต่จะเห็นสมควร

ข้อ ๖ ให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในกรณีที่มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ส่วนที่ ๑

ผู้ปกครองสวัสดิภาพ

ข้อ ๗ ผู้ปกครองสวัสดิภาพ ต้องมีคุณสมบัติและได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายที่กำหนดโดยมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดแล้วให้มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้ปกครองดูแลเด็ก และบังคับบัญชาในการปฏิบัติงานของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู

(๒) ดูแลเด็กด้วยความเอาใจใส่

(๓) อบรมสั่งสอนเด็กเกี่ยวกับความประพฤติและศีลธรรมอันดี

(๔) จัดให้มีทะเบียนรับ และจำหน่ายเด็ก บันทึกกระบวนการดำเนินการพร้อมจัดทำประวัติประจำตัวเด็ก และรวบรวมสถิติข้อมูลต่างๆ ไว้เป็นหลักฐาน

(๕) ทบทวนวิธีการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพ เงื่อนไข และเวลาในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพ

(๖) จัดให้มีการติดตามและประเมินผลเด็กซึ่งพ้นจากอุปการะไปแล้ว

(๗) กำกับ ดูแล บำรุงรักษาบริเวณอาคาร และสถานที่ของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ถูกต้องตามหลักสากล และให้มีความปลอดภัย

ส่วนที่ ๒

ผู้ปฏิบัติงาน

ข้อ ๘ ผู้ปฏิบัติงานตามตำแหน่งที่กำหนด ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งดังต่อไปนี้

(๑) นักสังคมสงเคราะห์ ได้รับปริญญาตรี หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ด้านสังคมสงเคราะห์ ศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา หรือด้านอื่นที่ ก.พ. กำหนดว่าใช้เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ได้ หรือได้รับปริญญาโท หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ด้านสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา หรือด้านอื่นที่ ก.พ. กำหนดว่าใช้เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ได้

(๒) นักจิตวิทยา ได้รับปริญญาตรี หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ด้านจิตวิทยาหรือด้านอื่นที่ ก.พ. กำหนดว่าใช้เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ได้ หรือได้รับปริญญาโท หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ด้านจิตวิทยา หรือด้านอื่นที่ ก.พ. กำหนดว่าใช้เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ได้

(๓) นิติกร ได้รับปริญญาตรี เทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ด้านกฎหมาย

(๔) นักกายภาพบำบัด ได้รับปริญญาตรี เทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ด้านกายภาพบำบัด หรือด้านอื่นที่ ก.พ. กำหนดว่าใช้เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ได้หรือได้รับปริญญาโท เทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ด้านกายภาพบำบัด หรือด้านอื่นที่ ก.พ. กำหนดว่าใช้เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ได้

(๕) พยาบาล ได้รับปริญญาตรี หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ด้านการพยาบาลและได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสาขาการพยาบาล หรือด้านอื่นที่ ก.พ. กำหนดว่าใช้เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ได้

(๖) พี่เลี้ยง ได้รับประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ (ม.ศ.๓) หรือประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๓) หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้และมีความรู้ความสามารถและเหมาะสมในการปฏิบัติงานในหน้าที่

สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ต้องจัดให้มีผู้ปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่งทุกตำแหน่ง หรือบางตำแหน่งที่กำหนดไว้ในหมวด ๒

ข้อ ๙ ผู้ปฏิบัติงาน ต้องปฏิบัติตน ดังต่อไปนี้

- (๑) มีความเมตตากรุณา และให้ความเป็นธรรมกับเด็กโดยเสมอภาคภายในกฎข้อบังคับและระเบียบของสถานทีนั้น
- (๒) สุภาพเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก
- (๓) ไม่เรียกร้องทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ปกครองหรือเด็กโดยมิชอบ
- (๔) ไม่เล่นการพนันในบริเวณสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ทั้งในขณะปฏิบัติหน้าที่และนอกเวลาปฏิบัติหน้าที่
- (๕) ไม่เสพสุราหรือสิ่งมีนเมาหรือใช้สารเสพติดในบริเวณที่พักอาศัยของเด็กโดยเด็ดขาด
- (๖) การลงโทษเด็กด้วยวิธีการใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่กระทำเท่าที่สมควรเพื่ออบรมสั่งสอนตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด
- (๗) ห้ามมิให้มีพฤติกรรมส่อไปในทางชู้สาวกับเด็ก
- (๘) การรักษาความปลอดภัยต้องปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง เพื่อป้องกันความเสียหายใด ๆ อันจะเกิดขึ้นแก่เด็ก
- (๙) ปฏิบัติการอื่นตามระเบียบที่ผู้ปกครองสวัสดิภาพกำหนด

หมวด ๒

สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู

ส่วนที่ ๑

สถานแรกรับ

ข้อ ๑๐ สถานแรกรับ ต้องมีการดำเนินงานดังต่อไปนี้

- (๑) รับเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ หรือคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายไว้ปกครองดูแลชั่วคราวไม่เกินสามเดือน
- (๒) ค้นหารายละเอียดเกี่ยวกับสภาวะของเด็กในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมรวมถึงบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กเพื่อรายงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) ค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาวะบุคคลแวดล้อมสำคัญของเด็ก รวมทั้งมูลเหตุที่ทำให้เด็กอยู่ในสภาวะที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพและรายงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๔) วินิจฉัยกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการสงเคราะห์ หรือการคุ้มครองสวัสดิภาพ การค้นหา รวบรวมข้อเท็จจริงต้องวินิจฉัยตามหลักวิชาการสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา และกฎหมาย รวมทั้งหลักวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การศึกษา

(๕) จัดให้มีการตรวจสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต และดำเนินการรักษาเยียวยาและฟื้นฟูแก่เด็ก

(๖) จัดที่พักอาศัย เครื่องนุ่งห่ม อาหารและของใช้ที่จำเป็นตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงสุขภาพอนามัยและพัฒนาการเป็นสำคัญ

(๗) จัดการศึกษา กีฬา และนันทนาการให้แก่เด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลให้เหมาะสมกับวัยและสภาพของเด็กแต่ละคน ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ

(๘) ส่งเด็กที่ได้ดำเนินการตาม (๒) (๓) และ (๕) แล้ว ให้แก่ครอบครัวหรือนำส่งสถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือสถานอื่นใดตามความเหมาะสมกับวัยและสภาพของเด็กแต่ละคน

(๙) เมื่อเห็นสมควรอาจขอให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี แต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็ก

(๑๐) ให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือผู้ปกครองในกรณีที่เด็กจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ

(๑๑) ดำเนินการให้เด็กได้รับการปกป้อง คุ้มครอง และรักษาสิทธิประโยชน์ของเด็กตามกฎหมาย

ข้อ ๑๑ สถานแรกรับ ต้องมีผู้ปฏิบัติงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) นักสังคมสงเคราะห์

(ก) รวบรวมข้อเท็จจริงจากการสัมภาษณ์ สังเกต และจากเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับการถูกรุกล้ำ ประวัติเด็ก บุคคล สภาพแวดล้อมทางครอบครัวและสังคมที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

(ข) นำข้อมูลที่ได้มาประเมินสภาวะและความต้องการของเด็กและครอบครัว

(ค) ประสานงานหรือร่วมประชุมกับหน่วยงาน หรือผู้ประกอบการวิชาชีพอื่นทั้งภายในและภายนอกสถานแรกรับ เพื่อร่วมค้นหาข้อเท็จจริง ประเมิน บำบัดฟื้นฟู ส่งต่อความรับผิดชอบพร้อม

ข้อมูล ส่งเด็กคืนสู่สังคม ป้องกันและตรวจสอบติดตามเด็กอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล

(ง) ให้การสงเคราะห์แก่ครอบครัว เพื่อให้สามารถอุปการะเลี้ยงดูเด็กได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ

(จ) ประสานงานกับองค์กรที่มีนักกฎหมายให้บริการเพื่อดำเนินการทางกฎหมายให้แก่เด็กทั้งการปกป้องคุ้มครอง และการดำเนินคดีต่อผู้กระทำ

(ฉ) จัดกิจกรรมเพื่อสร้างทักษะทางสังคมทั้งรายบุคคลและกลุ่มเพื่อการบำบัดฟื้นฟูเบื้องต้นให้แก่เด็กในความปกครองดูแล

(ช) บันทึกข้อมูล รวมทั้งสรุปรวบรวมผลการดำเนินกิจกรรมที่ได้ทำกับเด็ก และครอบครัว

(ซ) จัดหาสถานที่ หรือบุคคลที่เหมาะสมที่จะให้ความช่วยเหลือหลังจากที่เด็กพ้นจากความปกครองดูแล

(ฅ) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้ปกครองสวัสดิภาพมอบหมาย

(๒) นักจิตวิทยา

(ก) ค้นหาและรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ การบันทึกของผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องรวมทั้งบันทึกที่เจ้าหน้าที่สถานแรกรับจัดทำขึ้น บันทึกสรุปผลการดำเนินกิจกรรมที่ได้ทำกับเด็กและครอบครัว และส่งต่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง

(ข) ประเมินสถานะด้านจิตใจเด็กและให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น

(ค) ส่งตัวเด็กรับการตรวจสุขภาพจิตและทำแบบทดสอบทางจิตวิทยาและเชาวน์ปัญญา ร่วมกับกลุ่มทำงานจิตเวชเพื่อทำการประเมินสุขภาพจิต บุคลิกภาพ พฤติกรรม และพัฒนาการ ด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคมของเด็ก และครอบครัวของเด็ก เพื่อทราบความต้องการในการรับบริการ

(ง) ให้คำแนะนำ บริการ จัดกิจกรรมรายบุคคลและกลุ่มเพื่อบำบัดฟื้นฟูเด็กระยะวิกฤตเบื้องต้น บันทึกสรุป และส่งต่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง

(จ) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้ปกครองสวัสดิภาพมอบหมาย

(๓) นิติกร

(ก) รวบรวมประเด็นด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับปัญหาของเด็ก

(ข) ดำเนินการทางกฎหมายเท่าที่จำเป็น เพื่อให้เด็กได้รับการปกป้องคุ้มครอง และรักษาสិทธิประโยชน์ของเด็ก

(ค) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้ปกครองสวัสดิภาพมอบหมาย

(๔) พี่เลี้ยง

- (ก) เป็นแบบอย่างและดูแลเด็กในชีวิตประจำวันให้มีสภาพเช่นเดียวกับครอบครัว
- (ข) สังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็ก
- (ค) จัดสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยและส่งเสริมต่อการพัฒนาของเด็ก
- (ง) ส่งเด็กให้แพทย์ตรวจรักษา และวินิจฉัยสาเหตุของความเสียหายทั้งทางร่างกายและ

จิตใจ

(จ) จัดกิจกรรมรายบุคคลและกลุ่มเพื่อบำบัดฟื้นฟูและเสริมพัฒนาการในระยะวิกฤตของเด็ก รวมทั้งจัดทำบันทึกและประเมินผลกิจกรรมดังกล่าว

- (ฉ) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้ปกครองสวัสดิภาพมอบหมาย

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่สถานแรกรับไม่สามารถจัดให้มีนักจิตวิทยา และนิติกรตามข้อ ๑๑ (๒) และข้อ ๑๑ (๓) ให้สถานแรกรับประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีบุคลากรดังกล่าว เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในสถานแรกรับนั้น แต่ทั้งนี้สถานแรกรับต้องจัดให้มีนักจิตวิทยา และนิติกร ภายในสองปี นับแต่วันจัดตั้งสถานแรกรับ

ส่วนที่ ๒

สถานสงเคราะห์

ข้อ ๑๓ สถานสงเคราะห์ ต้องมีการดำเนินงานดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบที่พึงได้รับการสงเคราะห์ตามกฎหมายไว้ปกครองดูแล
- (๒) สืบเสาะพินิจเด็กและครอบครัวและรายงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (๓) จัดให้มีที่พัก เครื่องนุ่งห่ม อาหาร และของใช้ที่จำเป็นตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงสุขภาพอนามัย และพัฒนาการ เป็นสำคัญ

(๔) สอบประวัติ เยี่ยมบ้าน วิเคราะห์ปัญหาและดำเนินการแก้ไขกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการสงเคราะห์เด็ก

(๕) จัดให้มีการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งร่างกายและจิตใจเด็กตลอดจนดำเนินการรักษาเด็กที่เจ็บป่วย

(๖) ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาและอาชีพตามศักยภาพของเด็กแต่ละคนตามความเหมาะสม รวมทั้งจัดสถานที่ในการเล่นกีฬาและนันทนาการสำหรับเด็กให้เหมาะสมกับวัยและสภาพของเด็กแต่ละคน

(๗) จัดบริการให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือช่วยเหลือบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคล
ที่เด็กเคยอยู่ในความปกครองหรืออุปการะเลี้ยงดู ตามที่เห็นสมควร

(๘) สอดส่อง และติดตามให้คำแนะนำปรีกษาหรือช่วยเหลือแก่เด็กที่พ้นจากความ
ปกครองดูแล เพื่อป้องกันการกลับไปสู่สภาพเดิม

ข้อ ๑๔ สถานสงเคราะห์ ต้องมีผู้ปฏิบัติงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) นักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา

สถานสงเคราะห์เด็กที่รับเด็กที่มีอายุตั้งแต่หกปีขึ้นไปมาอยู่ในความปกครองดูแลต้อง
จัดให้มีนักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการอบรมและพัฒนาเด็ก และตามที่
กำหนดในข้อ ๑๑ (๑) และข้อ ๑๑ (๒)

(๒) นักกายภาพบำบัด

สถานสงเคราะห์ที่รับเด็กที่มีความพิการมาอยู่ในความปกครองดูแล ต้องจัดให้มีนัก
กายภาพบำบัด เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการของเด็กให้มีสุขภาพที่ดี และปฏิบัติ
หน้าที่อื่นตามที่ผู้ปกครองสวัสดิภาพกำหนด

(๓) พยาบาล

สถานสงเคราะห์เด็กที่มีเด็กอายุไม่เกินห้าปี หรือมีเด็กพิการ ต้องจัดให้มีพยาบาล เพื่อ
ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลรักษาเมื่อเด็กมีอาการเจ็บป่วย หรือได้รับอุบัติเหตุในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
ตลอดจนการดูแลสุขภาพอนามัย

(๔) พี่เลี้ยง

ดูแลเด็กและปฏิบัติตามกิจวัตรเพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีการพัฒนาการทุกด้าน
ตามวัย ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรม
รวมทั้งบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรมและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก และปฏิบัติหน้าที่อื่น
ตามที่ผู้ปกครองสวัสดิภาพกำหนด

ส่วนที่ ๓

สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ

ข้อ ๑๕ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ ต้องมีการดำเนินงานดังต่อไปนี้

(๑) รับเด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายไว้ปกครองดูแล

(๒) ค้นหารายละเอียดเกี่ยวกับเด็กทางด้านร่างกาย จิตใจ และการสังเกตพฤติกรรม

(๓) วินิจฉัยข้อเท็จจริง เพื่อกำหนดวิธีการที่เหมาะสมกับการคุ้มครองสวัสดิภาพ

(๔) จัดให้มีการตรวจสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต

(๕) จัดที่พักอาศัย เครื่องนุ่งห่ม อาหารและของใช้ที่จำเป็นตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงสุขภาพอนามัย และพัฒนาการเป็นสำคัญ

(๖) จัดการศึกษา อบรม และฝึกอาชีพตามศักยภาพของเด็กแต่ละคนตามความเหมาะสม รวมทั้งจัดสถานที่ในการเล่นกีฬาและนันทนาการให้เด็กผู้เข้ารับบริการให้เหมาะสมกับวัย และสภาพของเด็กแต่ละคน

(๗) แก้ไขความประพฤติ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม บำบัด รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายจิตใจแก่เด็ก ตลอดจนเตรียมความพร้อมเพื่อกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคม

(๘) สอดส่องและติดตามให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือแก่เด็กที่พ้นการปกครองดูแลไปแล้ว

(๙) ดำเนินการให้เด็กได้รับการปกป้อง คุ้มครอง และรักษาสิทธิประโยชน์ของเด็กตามกฎหมาย

ข้อ ๑๖ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ ต้องมีผู้ปฏิบัติงาน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) นักสังคมสงเคราะห์

ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดในข้อ ๑๑ (๑) และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กที่ส่งมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยละเอียด

(๒) นักจิตวิทยา

ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดในข้อ ๑๑ (๒)

(๓) นิติกร

ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดในข้อ ๑๑ (๓)

(๔) พี่เลี้ยง

ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดในข้อ ๑๑ (๔)

ข้อ ๑๗ ในกรณีที่สถานคุ้มครองสวัสดิภาพไม่สามารถจัดให้มีนักจิตวิทยาและนิติกรตามข้อ ๑๖ (๒) และ ข้อ ๑๖ (๓) ให้สถานคุ้มครองสวัสดิภาพประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีบุคลากรดังกล่าว เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพนั้น แต่ทั้งนี้สถานคุ้มครองสวัสดิภาพต้องจัดให้มีนักจิตวิทยาและนิติกร ภายในสองปีนับแต่วันจัดตั้งสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ

ส่วนที่ ๔

สถานพัฒนาและฟื้นฟู

ข้อ ๑๘ สถานพัฒนาและฟื้นฟู ต้องมีการดำเนินงานดังต่อไปนี้

- (๑) รับเด็กพึงได้รับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพด้านร่างกายจิตใจไว้ปกครองดูแลตามกฎหมาย
- (๒) ค้นหารายละเอียดเกี่ยวกับสถานะของเด็กในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม รวมถึงบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กเพื่อวางแผนในการบำบัดฟื้นฟูเด็ก
- (๓) ค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะบุคคลแวดล้อมสำคัญของเด็ก รวมทั้งมูลเหตุที่ทำให้เด็กอยู่ในสถานะที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเพื่อวางแผนในการบำบัดฟื้นฟูเด็ก
- (๔) วินิจฉัยกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการบำบัดฟื้นฟูโดยวินิจฉัยตามหลักวิชาการ สังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา และกฎหมาย รวมทั้งหลักวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การศึกษา
- (๕) จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต และดำเนินการรักษาเยียวยา และฟื้นฟูเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล
- (๖) จัดที่พักอาศัย เครื่องนุ่งห่ม อาหาร และของใช้ที่จำเป็นตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงสุขภาพอนามัยและพัฒนาการเป็นสำคัญ
- (๗) จัดการศึกษา ฝึกอบรมอาชีพ กีฬา และนันทนาการให้แก่เด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล ให้เหมาะสมกับวัยและสภาพของเด็กแต่ละคน ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ
- (๘) จัดให้มีกิจกรรมในรูปแบบการบำบัดรายบุคคล กลุ่มบำบัด โดยเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรมมาโดยเฉพาะ
- (๙) ให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือแก่ผู้ปกครองในกรณีที่เด็กจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ

ข้อ ๑๙ สถานพัฒนาและฟื้นฟู ต้องมีผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) นักสังคมสงเคราะห์
- (ก) ศึกษาเอกสารข้อมูลของเด็กทั้งหมดที่รับมาจากหน่วยงานที่ส่งเด็กมาโดยละเอียด
- (ข) ดำเนินการให้มีการจัดประชุมร่วมกับกลุ่มสหวิชาชีพ และกลุ่มทำงานในสาขาวิชาชีพ รวมทั้งติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้

(ค) ร่วมกับกลุ่มทำงานในการคิดค้นออกแบบกิจกรรมบำบัดฟื้นฟูและกระตุ้นพัฒนาการเด็กให้เป็นไปตามวัย โดยการเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมเองหรือประสานกับผู้เกี่ยวข้อง

(ง) ติดตามดูแลให้เกิดการบำบัดฟื้นฟูเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและครอบครัว ให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้

(จ) จัดกิจกรรมระหว่างเด็กกับครอบครัว เพื่อสร้างสัมพันธภาพให้เกิดความผูกพันให้ครอบครัวเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เช่น พาเด็กเยี่ยมครอบครัว ครอบครัวเยี่ยมเด็ก จัดรายการให้เด็กได้เรียนรู้บทบาทของคนในครอบครัวทั้งกิจกรรมในบ้านพัก และนอกบ้านพัก เช่น ครอบครัวทดแทน

(ฉ) จัดกิจกรรมการเตรียมเด็กที่คืนสู่สังคม เช่น การเตรียมเด็ก การเตรียมครอบครัวเด็ก การเตรียมครอบครัวเครือญาติ การเตรียมครอบครัวทดแทน การเตรียมองค์กร และหน่วยงานดูแลเด็กระยะยาวและการเตรียมชุมชนที่เด็กไปอยู่ ได้แก่ โรงเรียน สถานสงเคราะห์ สถานพยาบาลในชุมชน

(ช) ติดตามเด็กที่คืนสู่สังคม เพื่อตรวจสอบไม่ให้เด็กถูกกระทำซ้ำและไม่เป็นผู้กระทำคนอื่น

(ซ) ประสานงานกับบุคคล องค์กรภายในและภายนอกของรัฐและเอกชน เพื่อให้การคุ้มครองเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เช่น หน่วยงานทางสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานที่ให้การรักษาพยาบาล หน่วยงานฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้อง

(ฅ) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้ปกครองสวัสดิภาพมอบหมาย

(๒) นักจิตวิทยา

(ก) ศึกษาเอกสารข้อมูลทั้งหมดที่รับจากหน่วยงานที่ส่งเด็กเข้าสถานพัฒนาและฟื้นฟู

(ข) ฝ้าติดตามดูแล สังเกตพฤติกรรม และสิ่งที่เปลี่ยนแปลงของเด็กโดยละเอียดจากผลการสังเกตด้วยตนเอง และประสานงานกับนักกิจกรรมและนักสังคมสงเคราะห์

(ค) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาโดยอาศัยมาตรฐานตามหลักวิชา ประสานงานกับจิตแพทย์ และนำข้อมูลไปรายงานกับจิตแพทย์อย่างละเอียด

(ง) ติดตามประวัติด้านสุขภาพจิตของเด็ก และบุคคลในครอบครัวอย่างละเอียด แล้วนำข้อมูลส่งต่อให้จิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยาของโรงพยาบาลโดยประสานงานให้เด็กได้เข้าพบเพื่อค้นหาสาเหตุด้านสุขภาพจิต และสอบถามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น คำวินิจฉัยจากจิตแพทย์ และสาเหตุของปัญหา รวมทั้งขอคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมบำบัดฟื้นฟูอาการความรุนแรงของเด็ก และระยะเวลาในการบำบัดฟื้นฟู

(จ) นำข้อมูลที่ได้ตาม (ง) ส่งต่อให้กลุ่มทำงานเพื่อร่วมมือในการบำบัดฟื้นฟูเด็ก และส่งต่อข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น โรงเรียนพร้อมกับบันทึกความเปลี่ยนแปลงทุกครั้ง

(ฉ) กำหนดรายการเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมบำบัดฟื้นฟูให้กับเด็กทั้งในและนอกสถานที่สำหรับเด็กที่ต้องรับบริการด้านสุขภาพจิต

(ช) เข้าร่วมประชุมกลุ่มสหวิชาชีพ ในการพิจารณาแนวทางการช่วยเหลือเด็กเป็นราย ๆ โดยนำเสนอข้อมูลด้านสุขภาพจิตของเด็กและบุคคลแวดล้อมของเด็กโดยละเอียด และนำแผนงานจากการประชุมมาปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้

(ซ) ให้คำปรึกษาแก่กลุ่มทำงานในการดูแลเด็กเกี่ยวกับสุขภาพจิตและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตลอดจนปรับพฤติกรรมของเด็กให้สอดคล้อง และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

(ฌ) ติดตามประเมินผลแผนงานที่วางไว้ ดำเนินการติดตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยทำการบันทึกเป็นรายบุคคล แล้วรายงานให้กลุ่มทำงานทราบ

(ญ) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้ปกครองสวัสดิภาพมอบหมาย

(๓) พยาบาล

ดูแลรักษาพยาบาลเมื่อเด็กเจ็บป่วย รวมถึงปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีเด็กประสบอุบัติเหตุ ตลอดจนการดูแลสุขภาพอนามัยและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้ปกครองสวัสดิภาพมอบหมาย

(๔) พี่เลี้ยง

ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดในข้อ ๑๑ (๔)

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่สถานพัฒนาและฟื้นฟูไม่สามารถจัดให้มีนักจิตวิทยาและพยาบาลตามข้อ ๑๙ (๒) และข้อ ๑๙ (๓) ให้สถานพัฒนาและฟื้นฟูประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีบุคลากรดังกล่าว เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในสถานพัฒนาและฟื้นฟูนั้น แต่ทั้งนี้สถานพัฒนาและฟื้นฟูต้องจัดให้มีนักจิตวิทยาและพยาบาลภายในสองปี นับแต่วันจัดตั้งสถานพัฒนาและฟื้นฟู

ประกาศ ณ วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

วัลลภ พลอยทับทิม

ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์